

různé

Plukovník doc. Ing. Zdeněk K o d e š, CSc.

K ujasnění obsahu vojenské terminologie

(Pokračování z VM č. 4/1987)

Hustota sil a prostředků

je číselně vyjádřený údaj získaný dělením celkového počtu sil a prostředků v daném směru (pásmu, úseku) šířkou tohoto směru v kilometrech. Udává počet sil a prostředků **na jeden kilometr fronty**.

Požadovaná hustota všech prostředků palebného ničení

udává počet odpalovacích zařízení, děl, minometů, raketometů, letounů a vrtulníků na 1 km fronty. Stanoví se na základě hodnocení nepřítele a stanoveného stupně palebného ničení nepřítele.

Za základ propočtů je považována jednotná výpočtová zbraň. Spotřeba munice je propočítávána podle jednotného výpočtového náboje.

Jednotná výpočtová zbraň je dělo ráže 152 mm jako základ pro zpracování operačně taktických propočtů požadované hustoty při palebném ničení nepřítele, na které je podle své účinnosti převeden

každý prostředek, který se zúčastní palebného ničení nepřítele.

Výpočtový tank je základem pro výpočet a určení složení nepřátelského obrněného uskupení. Jako výpočtový tank byl přijat tank M60A1 s koeficientem rovným jedna.

Pro určení početního složení nepřátelského obrněného uskupení ve výpočtových tancích se vynásobí počty tanků, BVP, OT a samohybných PTK příslušnými koeficienty a obdržené výsledky se sečtou. Propočty se dělají do hloubky obrany brigád (pluků) prvosledových divízi.

Jednotný výpočtový náboj, náboj ráže 152 mm, podle něhož se dělají operačně taktické propočty spotřeby munice všeho druhu.

Koeficient bojové efektivnosti PT prostředků

při přímé střelbě na pozemní cíle ukazuje střední statistickou hodnotu úspěšnosti různých zbraní při boji s obrněným

mi prostředky nepřítel a umožňuje proto stanovit možnosti protitankových prostředků divize a pluku k odrazení zteče nepřátelského obrněného uskupení.

Požadovaný poměr sil a prostředků

je takový poměr sil a prostředků, který i při očekávaných ztrátách zabezpečuje úspěšné splnění úkolů.

Teoretické výzkumy, zkušenosti z 2. světové války a z lokálních válek posledního období ukazují, že k dosažení cílů útočné operace frontu (armády) musí být vzájemný poměr sil a prostředků (v bojových potenciálech) nejméně 2,5:1 ve prospěch útočníka. Při plnění hlavních operačních úkolů musí být převaha v silách a prostředcích nejméně 3:1, přičemž optimální poměr je od 4 do 6:1.

Výchozí poměr sil a prostředků

je skutečný poměr sil a prostředků získaný porovnáním bojových potenciálů vlastních vojsk a nepřítele plánovací skupinou (skupinou pro plánování a řízení) jaderného a palebného ničení.

Očekávaný (přípustný) stupeň ztrát vlastních vojsk

je údaj ztrát v procentech v průběhu celé operace nebo operačního úkolu, který stanoví velitel frontu (armády) po zhodnocení složitosti situace a uložených úkolů.

Je výchozím podkladem pro stanovení požadovaného poměru sil a prostředků k dosažení cílů operace (boje). Čím je procento přípustných ztrát nižší, tím výhodnější musí být pro útočníka požadovaný poměr sil a prostředků. Např. v útočné operaci stanovení 5 % ztrát odpovídá požadovanému poměru sil a prostředků 5:1, zatímco při ztrátách 20 % jen 2,5:1.

Požadovaný (nutný) stupeň palebného zničení nepřítel

je koeficient, který vyjadřuje poměr počtu nepřátelských objektů spolehlivě ničených všemi palebnými prostředky k celkovému počtu těchto objektů.

Stupeň 1,0 jako střední operačně taktická jednotka stupně palebného zničení nepřítel vyjadřuje **zničení 60 % a současné umlčení 20 %** jeho hlavních objektů, tj. **působení celkem na 80 % objektů**, což odpovídá snížení bojového potenciálu nepřítel za celou operaci o 60 %, při plnění jednotlivých hlavních úkolů o 70 %.

Stupeň zničení každého objektu má být, podle důležitosti, od 40 do 90 %.

V útočné operaci se potřebný stupeň palebného ničení stanoví v každém konkrétním případě pro každý směr a různá uskupení nepřítel. Při útoku na připravenou obranu po přesunu z hloubky zahajovaném průlomem se určeného stupně palebného ničení musí dosáhnout v úseku průlomu zpravidla za první tři období palebného ničení.

Praxe ukazuje, že v útočné operaci (boji) se stupeň palebného ničení obvykle pohybuje v rozmezí 0,6–1,0.

V obranné operaci se vypočítává za dobu od zahájení operace do ukončení bojové činnosti v obranném pásmu. Stanoví se pro každý směr rozvíjení nepřítel, jakož i při vedení boje o udržení jednotlivých pásem obrany.

Na rozdíl od útočné operace bude požadovaný stupeň objektivně nižší — zpravidla nepřesáhne 0,5, tj. zničení 30 % a umlčení 10 % hlavních objektů nepřítel (**působení celkem na 40 % objektů**), což odpovídá snížení bojového potenciálu nepřítel o 30 % během celé operace nebo 35 % při plnění hlavních operačních úkolů.

Efektivnost palebného ničení

je dosažitelný výsledek působení na uskupení a objekty nepřítel silami a prostředky určenými ke splnění palebných úkolů. Hlavním ukazatelem efektivnosti palebného ničení nepřátelského uskupení je **snížení jeho bojového potenciálu**. Tento stupeň vyjadřuje poměr vyřazených základních cílů (prvků) ničených objektů k jejich celkovému počtu ve všech hlavních objektech uskupení, vyřazených v bojových potenciálech výzbroje a techniky. Uvádí se v procentech.

Bojový potenciál

používaný při výpočtu efektivnosti palebného ničení nepřítel je číselná vyjádření bojové hodnoty jednotky, útvaru či svazku. Je součtem součinů počtu bojových prostředků a jejich bojových (kvalitativních) koeficientů, které představují **technickou vybavenost a schopnost** těchto prostředků plnit bojový úkol. Nepočítá s lidským faktorem, neboť jeho matematické vyjádření by bylo velmi složité (a stejně nepřesné).

V plném slova smyslu bojový potenciál v sobě slučuje vojenské umění a technickou vybavenost, ideovou pevnost, organizovanost a kázeň příslušníků ozbrojených sil, jejich věrnost vlastenecké a internacionalistické povinnosti (Program KSSS, část II/IV., Rozvoj politického systému socialistické společnosti).

Bojový koeficient

je veličina, která vyjadřuje poměr bojové hodnoty určité zbraně k bojové hodnotě zbraně stejného druhu, jejíž typ byl zvolen jako základ pro srovnání zbraní daného druhu. U typu zbraně zvolené jako základ pro srovnání zbraní daného druhu je bojový koeficient roven jedné (1,0).

Bojových koeficientů se využívá ponejvíce k výpočtu poměru sil a pro potřebu ČSLA je stanoven každoročně GŠ.

Průzkumný palebný komplet

je dočasný prvek bojové (operační) sestavy divize (armády). Vytváří se z prostředků dělostřelectva, průzkumu a velení divize (armády) k plnění taktických úkolů. Perspektivně má být stálým prvkem bojové či operační sestavy.

Vyznačuje se přísně centralizovaným řízením vyčleněných sil a prostředků dělostřeleckého průzkumu, vzhledem k získaných průzkumných údajů a jejich bezprostředním využitím pro palbu.

V rámci divize se vytváří v závislosti na počtu dělostřeleckých oddílů přidělených divizi (proto se vytváří zpravidla jen u divize na směru hlavního úderu armády).

Je určen k plánovitému zjišťování cílů v systému komplexního průzkumu divize i samostatně a k centralizovanému i samostatnému rychlému ničení nejdůležitějších zvolených objektů nepřítele v pásmu divize, jejichž vyřazením lze významně narušit velení vojskům, vedení průzkumu a použití nejdůležitějších palebných prostředků nepřítele.

Působí do hloubky 15–20 km za linii fronty.

Průzkumný palebný komplet **vševojskové armády** se vytváří jen výjimečně. Vytvoření je podmíněno požadavkem ničení objektů taktického a operačního významu.

Je určen k samostatnému zjišťování a k rychlému ničení zvolených cílů na směru hlavního úderu armády, jejichž vyřazením lze významně narušit bojovou činnost vojsk nepřítele.

Působí do hloubky 20–30 km od linie fronty.

Průzkumný úderný komplet

se vytváří jako dočasný (perspektivně stálý) prvek operační sestavy. Tvorbí jej uskupení prostředků vedení jaderných úderů raketovým vojskem a letectvem,

v některých případech i dělostřelectvem (raketomety) velkého dosahu, dále prostředků průzkumu a velení na stupni armáda a front.

Na stupni **armáda** je určen k centralizovanému, samostatnému a rychlému ničení důležitých zvolených objektů v pásmu armády, jejichž zničením lze výrazně narušit velení vojskům, vedení průzkumu, činnost prostředků REB a použití nejdůležitějších palebných prostředků nepřítele. Může působit do hloubky až 250 km.

Průzkumný úderný komplet **fronty** je určen k plánovitému zjišťování cílů v systému komplexního průzkumu i samostatně a k centralizovanému, samostatnému a rychlému ničení nejdůležitějších zvolených objektů nepřítele, jejichž vyřazením lze výrazně narušit velení vojskům, vedení průzkumu, činnost prostředků REB a použití nejdůležitějších úderných prostředků nepřítele.

Může působit do hloubky až 450 km.

Vysoce přesné zbraně

jsou zbraně, které jsou schopny zabezpečit zničení konkrétně určeného cíle prvním výstřelem (odpalením) s pravděpodobností nejméně 0,5, v libovolné vzdálenosti v rozmezí svého dosahu.

Vysoké přesnosti se dosahuje použitím speciálního systému navedení prostředku ničení nebo jeho nosiče.

Průzkumný palebný systém

se skládá z vysoce přesných zbraní spojených s prostředky, které zabezpečují jejich bojové použití (prostředky průzkumu a velení) v jediný systém.

Zaváděné systémy NATO se vyznačují vysokou kapacitou při vyhledávání a sledování vzdušných i pozemních cílů na velké vzdálenosti, schopností určovat jejich polohu s dostatečnou přesností a získané údaje téměř v reálném čase nebo v čase blízkém reálnému zpracovávat a předávat k využití vlastním (organickým) nebo součinnostním prostředkům a jednotlivým stupňům velení a řízení.

Plánovací skupina jaderného a palebného ničení

se trvale vyčleňuje v operačních štábech ke splnění úkolů plánování jaderného a palebného ničení nepřítele. Vytváří se z důstojníků operační a zpravodajské správy, štábu RVD a letectva. Je-li třeba, mohou se pro práci v této skupině přibrat i důstojníci štábu ženijního a chemického vojska a oddělení REB. Tato smíšená pracovní skupina štábu frontu pracuje

pod řízením zástupce náčelníka operační správy. Na armádě je její složení analogické.

Při zpracovávání plánu prvního jaderného úderu a plánu komplexního palebného ničení řídí skupinu osobně **náčelník štábu** a práce se zúčastňují náčelníci štábu raketového vojska a dělostřelectva, letectva a náčelník zpravodajské správy nebo jeho zástupce.

Skupina plní **tyto úkoly:**

- vede přehled a dělá analýzu možných objektů a cílů ničení jadernými a konvenčními zbraněmi,

- připravuje návrhy na organizaci jaderného a palebného ničení nepřítele,

- zpracovává a upřesňuje plán prvního jaderného úderu, plán komplexního palebného ničení nepřítele a plán ničení cílů prvního pořadí (na stupni armáda: plán účasti v prvním jaderném úderu frontu, plán komplexního palebného ničení nepřítele a plán účasti na ničení cílů prvního pořadí),

- předkládá požadavky na průzkum a doplňkový průzkum objektů a cílů nepřítele,

- vydává vykonavatelům výchozí pokyny k vedení jaderných úderů.

Skupina plánování jaderného a palebného ničení

se vyčleňuje na divizi. Spolu se štábem raketového vojska a dělostřelectva, dělostřelecké skupiny a skupinou bojového velení letectva podle rozhodnutí velitele divize plánuje **detailně (konkrétně)** úder raketového útvaru, palby dělostřelectva a palebných prostředků určených pro přímou střelbu, jakož i úder bojových a dopravních bojových vrtulníků.

Skupina je zpracovatelem plánu palebného ničení.

Bezpečnostní vzdálenost

je vzdálenost, na kterou se mohou vojska bezpečně přiblížit k objektům (cílům, místům, prostorům), na které jsou vedeny vlastní jaderné úder nebo úder (palba) konvenčními zbraněmi.

Čára bezpečnostní vzdálenosti

se určuje při útoku po přesunu z hloubky tehdy, jestliže se jaderné úder (úder konvenčními zbraněmi) vedou na opěrné body na předním okraji nepřátelské obrany. Jakmile se k ní vojska přiblíží, činí nezbytná opatření k ochraně. Jaderné úder se uskutečňují dříve, než vojska dosáhnou této čáry.